

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра цифрової економіки та системного аналізу

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні»

Студента 4 курсу, 14 групи
першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
спеціальності
124 «Системний аналіз»
освітньої програми
«Інформаційні технології та
бізнес-аналітика (Data Science)»

підпис студента

Шоробури Владислава
Вікторовича

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

підпис керівника

Кулик Алла Василівна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

підпис гаранта

Кулаженко Володимир
Валерійович

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет інформаційних технологій

Кафедра цифрової економки та системного аналізу

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 124 «Системний аналіз»

Освітня програма «Інформаційні технології та бізнес-аналітика (Data Science)»

Затверджую

Зав. кафедри _____ Роскладка А.А.
«15» грудня 2022 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студента

Шоробурі Владиславу Вікторовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи «Аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні»

Затверджена наказом ДТЕУ від «09» грудня 2022 р. № 3333

2. Строк здачі студентом закінченої роботи «09» червня 2023 року

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи полягає у системному аналізі процесу забезпечення захисту прав і свобод людини та його практичній реалізації

Об'єктом дослідження є система захисту прав і свобод людини в країні

Предметом дослідження є індикатори стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СТАНУ ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

1.1. Стан додержання та захисту прав і свобод людини в країні як об'єкт аналізу

1.2. Сутність аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні

1.3. Сучасний стан, проблеми та перспективи аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СТАНУ ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

2.1. Постановка задачі аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні

2.2. Інформаційна база аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні

2.3. Підходи, методи та інструментальні засоби аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ СТАНУ ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

3.1. Аналітична модель даних стану додержання та захисту прав і свобод людини в інструментальному засобі Microsoft Power BI

3.2. Створення аналітичного звіту стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Вибір теми випускної кваліфікаційної роботи	01.12.2022	01.12.2022
2	Розробка та затвердження завдання на випускну кваліфікаційну роботу	15.12.2022	15.12.2022
3	Вступ	01.02.2023	
4	Розділ 1. Теоретичні засади аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні	13.03.2023	
5	Розділ 2. Методологічні засади аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні	24.04.2023	
6	Розділ 3. Аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні	01.05.2023	
7	Висновки та пропозиції	08.05.2023	
8	Здача випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі науковому керівнику	22.05.2023	
9	Попередній захист випускної кваліфікаційної роботи	30.05.2023	
10	Виправлення зауважень, зовнішнє рецензування випускної кваліфікаційної роботи	06.06.2023	
11	Представлення готової зшитої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	09.06.2023	
12	Публічний захист випускної кваліфікаційної роботи	За розкладом роботи ЕК	

6. Дата видачі завдання «15» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

(підпис)

Кулик А.В.

(прізвище, ініціали)

8. Гарант освітньої програми

(підпис)

Кулаженко В. В.

(прізвище, ініціали)

9. Завдання прийняв до виконання студент

(підпис)

Шоробура В.В.

(прізвище, ініціали)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____

(підпис)

(дата)

Відмітка про попередній захист _____

30.05.2023 р.

(підписи членів комісії попереднього захисту)

(дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента Шоробури В.В.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____

(підпис)

Кулаженко В.В.

(прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Роскладка А.А.

(прізвище, ініціали)

« _____ »

2023 р.

АНОТАЦІЯ

У випускній кваліфікаційній роботі було проведено дослідження теоретичних і методологічних засад системного аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні. Робота охопила аналіз правових аспектів, визначених Конституцією України, законами країни та міжнародними договорами, а також проведений аналіз системи захисту прав і свобод. Для цього була визначена інформаційна база, що містить необхідні дані для проведення аналізу. Розроблена аналітична модель використовує інструментальний засіб Microsoft Power BI для аналізу цієї інформаційної бази.

Також проведений системний аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні. Цей аналіз надав оцінку діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Ключові слова: аналіз, системний аналіз, стану додержання та захисту прав і свобод людини, Уповноважений Верховної Ради з прав людини.

ANNOTATION

In the graduation thesis, a study of the theoretical and methodological foundations of a system analysis of the state of observance and protection of human rights and freedoms in Ukraine was conducted. The work covered the analysis of legal aspects defined by the Constitution of Ukraine, the laws of the country and international treaties, as well as the analysis of the system of protection of rights and freedoms. For this, an information base containing the necessary data for the analysis was defined. The developed analytical model uses the Microsoft Power BI tool to analyze this information base.

A system analysis of the state of observance and protection of human rights and freedoms in Ukraine was also carried out. This analysis provided an assessment of the activities of the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine.

Key words: analysis, system analysis, state of observance and protection of human rights and freedoms, Commissioner of the Verkhovna Rada for human rights.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СТАНУ ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ.....	6
1.1. Стан додержання та захисту прав і свобод людини в країні як об'єкт аналізу.....	6
1.2. Сутність аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні.....	10
1.3. Сучасний стан, проблеми та перспективи аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні.....	14
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СТАНУ ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ.....	20
2.1. Постановка задачі аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні.....	20
2.2. Інформаційна база аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні.....	22
2.3. Підходи, методи та інструментальні засоби аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні.....	25
Висновки до розділу 2.....	32
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ СТАНУ ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ.....	33
3.1. Аналітична модель даних стану додержання та захисту прав і свобод людини в інструментальному засобі Microsoft Power BI.....	33
3.2. Створення аналітичного звіту стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні.....	36
Висновки до розділу 3.....	47
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50

ВСТУП

Актуальність проблеми. На сучасному етапі розвитку України і суспільства в цілому проблема забезпечення прав і свобод особи набуває надзвичайно важливого значення, оскільки в сучасному світі саме забезпеченість прав і свобод особи є основним суспільним ціннісним орієнтиром. Людство на основі тривалого історичного досвіду усвідомило величезну значущість прав і свобод людини для нормальної життєдіяльності суспільства, держави та кожного громадянина.

Для України дослідження стану додержання та захисту прав і свобод людини в сучасних умовах є особливо актуальним, оскільки нині наша держава перебуває в умовах воєнного стану. За таких умов порушення прав і свобод людей набуває системних масштабів і перетворюється в жорстоке повсякдення багатьох людей.

Забезпечення й реалізація додержання та захисту прав людини є важливим показником правової держави, що залежить від рівня розвитку відповідних правових механізмів та якості діяльності системи захисту прав людини на національному рівні.

Разом з тим без глибокого аналізу всіх аспектів додержання та захисту прав і свобод людини не можливо оцінити стан справ та якість діяльності відповідної системи, своєчасно виявляти та попереджувати негативні тенденції, розробляти та реалізувати дієві механізми забезпечення додержання та захисту прав і свобод людини та контролювати їх виконання.

Аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні вкрай важливий і для кожного українця та людей, що проживають на території України, оскільки розширює межі їх обізнаності щодо додержання та захисту прав і свобод людини в країні.

Аналіз наукової літератури з проблематики. Питанням, пов'язаним із захистом прав людини, приділяла увагу міжнародна та вітчизняна наукова спільнота, зокрема: В. В. Букач, С. Г. Грицкевич, В. О. Демиденко, Н. О.

Задорожня, Н. В. Камінська, Н. І. Карпачова, А. М. Колодій, В. В. Лутковська, О. В. Марцеляк, А. Ю. Олійник, Б. О. Параховський, Г. М. Яворська та ін. Проблематика реалізації прав людини всебічно досліджена у працях М. В. Ковалів, В. П. Свєрдліченко, О. Буханевич, А. Мерник та інші.

Автори достатньо детально висвітлюють сучасний стан додержання прав і свобод людини у різних сферах та надають певні рекомендації для удосконалення або створення нових механізм по захисту прав і свобод людини. Разом з тим, у більшості робіт аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини має епізодичний, описовий і демонстраційний характер. Практично відсутні роботи, в яких би розкривалися теоретичні, методологічні та методичні засади такого аналізу.

Мета роботи полягає у системному аналізі процесу забезпечення захисту прав і свобод людини та його практичній реалізації.

Об'єктом дослідження є система захисту прав і свобод людини в країні.

Предметом дослідження є індикатори стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні.

Завдання дослідження. Для досягнення мети були поставлені та вирішені такі завдання:

- 1) проаналізувати ситуацію з дотриманням прав і свобод людини органами державної влади та місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності;
- 2) визначити теоретичні і методологічні засади системного аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні;
- 3) сформулювати інформаційну базу аналізу;
- 4) виконати системний аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні;
- 5) створити аналітичну модель аналізу інформаційної бази в інструментальному засобі Microsoft Power BI.

Теоретична та практична значущість роботи. Теоретична значущість роботи полягає в уточненні та розширенні теоретичних знань щодо принципів, норм та стандартів, що регулюють додержання та захист прав і свобод людини, сутності додержання та захисту прав і свобод людини як об'єкту системного аналізу, а також поглибленні розуміння важливості та значення системного аналізу у цій сфері. Результати цієї роботи можуть бути корисними для дослідників і практиків в галузі додержання та захист прав і свобод людини.

Практична значущість роботи полягає у поглибленні знань щодо застосування підходів, методів та інструментальних засобів системного аналізу для аналізу стану додержання та захист прав і свобод людини, а також розробленні та реалізації моделі такого аналізу. Результати можуть бути використані для розроблення та впровадження ефективних стратегій, політик і механізмів захисту прав людини, прийняття рішень урядовими органами, розробки законодавчих актів, програм дій та інших заходів.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 52 сторінок. Вона містить 17 рисунків. Кількість використаних джерел – 26, їх список наведений на 3-х сторінках.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СТАНУ ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

1.1 Стан додержання та захисту прав і свобод людини в країні як об'єкт аналізу

Уведення воєнного стану на всій території України – це безпрецедентний захід за роки незалежності, що спричиняє проблемні правові аспекти в реалізації захисту прав людини. Відповідно підвищується роль практики захисту прав громадян України. Права людини – це права, які функціонують як моральні гарантії вимог, а захист прав людини – це одне з найбільш актуальних питань протягом усього існування людства. Конституція України частиною п'ятою статті 55 закріпила кожному гарантію захисту своїх прав, свобод та інтересів від порушень і протиправних посягань будь-якими не забороненими законом засобами [1].

Незалежно від свого соціального характеру, законні чи незаконні (агресивні війни або оборонні війни; збройні дії сепаратистів у середині країни або дію урядових військ щодо захисту конституційного ладу), збройні конфлікти ставлять під загрозу реалізацію захисту прав і свобод людини [2].

Одним із основоположних джерел міжнародного права, на якому базуються більшість конституційних положень не лише України, а й інших держав світу, є Загальна декларація прав людини, ухвалена та проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 10 грудня 1948 р. Вона ухвалена у формі резолюції, тому не має обов'язкового характеру, а лише рекомендаційний [3].

Реалізація захисту прав людини трактується як створення умов для здійснення цих прав. Тобто, прописавши цей обов'язок, держава зобов'язала себе створити конкретні установи для захисту прав людини, серед яких: суди

усіх інстанцій, прокуратура, інститут Уповноваженого Верховної Ради з прав людини тощо.

Таким чином, кожна людина повинна мати можливість вільно обирати спосіб захисту своїх порушених прав, адже вона має бути впевнена, що держава гарантує рівну можливість незалежно від віри, раси, місця проживання, віку і статі скористатися таким захистом. Права людини гарантовано мають бути забезпечені публічною владою з метою їх реалізації громадянами. Якщо громадянин не отримав належної допомоги у зазначеному – він може скористатися міжнародними правовими механізмами їх забезпечення [5].

Так, ми можемо погодитися з М. В. Ковалів, який у своїй праці, підкреслює ключові процеси визнання і реалізації прав людини в умовах сьогочасного суспільства. Науковець дійшов висновку, що існує прямий зв'язок між розвитком держави, суспільства та організаційно-правового механізму забезпечення захисту прав і свобод людини та громадянина, і такий зв'язок «виражається в тому, що в тоталітарній державі з нестабільною політичною і економічною обстановкою не може бути досконалого організаційно-правового механізму забезпечення захисту прав людини» [4, с. 75]. Таким чином, життя громадян, навіть в умовах воєнного стану, безпосередньо залежить від якості та досконалості правового регулювання прав кожної людини.

Цікавим є дослідження В. П. Свердліченка, який визначає актуальний феномен зловживання правом на честь, гідність і ділову репутацію в умовах воєнного стану. Науковець доводить, що в умовах війни унеможливується зловживання правом на честь, гідність та ділову репутацію, зокрема призначення права проявляється саме через «усвідомлювання кожною особою своєї цінності, суспільної значущості та моральної рівності поряд з іншими особами», навіть в умовах війни [14, с. 359].

Захист прав людини закладений у ключових нормах міжнародного гуманітарного права, одна із яких відома як «декларація (застереження)

Мартенса». Так, положення вперше було внесено до преамбули Гаазької конвенції про закони і звичаї сухопутної війни 1899 р. на пропозицію юриста-міжнародника та дипломата Ф. Ф. Мартенса, і пізніше стало самостійною нормою, яку із змінами внесено до наступних конвенцій з міжнародного гуманітарного права. Механізм дотримання і реалізації норм міжнародного гуманітарного права перебуває в рамках міжнародно-правових заходів, спрямованих на активізацію міждержавної співпраці з метою забезпечення узятих зобов'язань на міжнародному рівні, тобто здійснюється в нормативно-організаційних межах імплементації норм на міжнародному рівні. Звертається увага на те, що до системи комплексу таких нормативно-процесуальних заходів належать заходи контрольного характеру, які є основою та найважливішим елементом саме міжнародного механізму захисту прав людини [5].

Порушення прав людини узагальнені не лише у джерелах міжнародного гуманітарного права, а й у європейському праві прав людини, яке ґрунтується на положеннях Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод. Для захисту цих прав і свобод заснований Європейський Суд з прав людини (далі – ЄСПЛ), юрисдикція якого поширюється на всі справи і рішення якого обов'язкові для всіх держав-учасниць Конвенції. Саме у практиці європейського права прав людини визначено аспекти переслідування осіб, винних у найтяжчих порушеннях прав людини. Цей аспект правовідносин сформульовано у практиці ЄСПЛ як так зване «процедурне зобов'язання» відповідно до ст. 2 та 3 Конвенції [5].

Безумовно, реалізація захисту прав людини – це один із найважливіших у діяльності управлінських кадрів усіх рангів. Світова практика розвитку демократичних країн свідчить про те, що саме забезпечення прав і свободи людини та громадянина, ставлення держави, її органів та службовців до людини є головним критерієм соціальної справедливості та законності.

Сьогодні нам показує сучасний стан, де малими кроками має відбуватися трансформація вдосконалення механізму захисту прав людини, зокрема:

- 1) зниження формалізованості процедур розгляду скарг, наданих від громадян щодо порушення їх прав і свобод, обмеження яких неможливі;
- 2) високий ступінь незалежності правотворчих процесів та органів, що реалізують правотворчу та правозахисну діяльність в системі державних органів влади України;
- 3) безкоштовне надання юридичної підтримки в рамках правозахисної діяльності;
- 4) безкоштовне надання інформаційно-роз'яснювальних та психологічних послуг в умовах сучасного стану [3].

Захист прав людини – це найвища цінність, історично невід'ємні права громадян, що одночасно акцентують увагу на цінності людини, а також необхідності її підтримки у складних обставинах, обмеженні впливу громадян на стратегію і тактику вирішення збройного конфлікту, зокрема завдяки унеможливленню прийняття суб'єктивних рішень чи неефективних дій громадян [5].

Права нерозривно пов'язані з самим існуванням людини і є невід'ємними та невідчужуваними. Держава може встановлювати певні обмеження прав і свобод лише зазначених у Конституції України і міжнародно-правових документах. Підставами можуть бути загроза державній і громадській безпеці, основам конституційного ладу, здоров'ю населення, правам і законним інтересам інших осіб. Тимчасові обмеження прав людини можливі у разі надзвичайного або воєнного стану, а тому мають бути пропорційні ситуації, яка має наслідком такі обмеження, і ліквідовані відразу після нормалізації обстановки і зміни причин, що їх викликали.

Організація взаємодії держави і громадян може зазнавати трансформацій під тиском глобальних соціально-економічних тенденцій, зовнішніх факторів чи внутрішніх змін, до яких належать процеси введення надзвичайного чи

воєнного стану. Важкий період для України показує життєдіяльність громадян в умовах воєнного стану, а тому концепції та практика реалізації захисту прав людини потребують удосконалення, що зумовлює перспективність проблематики та формує вектори для подальших досліджень. Принципово важливо усвідомити і розуміти необхідність забезпечення прав людини за будь-яких обставин[6].

1.2 Сутність аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні

Аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини є необхідною умовою встановлення рівня їх забезпечення в країні та якості діяльності відповідної системи, своєчасного виявлення та попередження негативних тенденцій, розроблення та реалізації дієвих механізмів забезпечення додержання та захисту прав і свобод людини та контролю за їх виконанням. Аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні вкрай важливий і для кожного українця та людей, що проживають на території України, оскільки розширює межі їх обізнаності щодо додержання та захисту прав і свобод людини в країні.

Аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини ґрунтується на системному підході, який полягає в дослідженні об'єкта як системи. Цінність системного підходу полягає в тому, що розгляд категорій системного аналізу створює основу для логічного і послідовного підходу до проблеми прийняття рішень. Ефективність вирішення проблем за допомогою системного аналізу визначається структурою розв'язуваних проблем [9].

Системний аналіз – науковий метод пізнання, що являє собою послідовність дій з встановлення структурних зв'язків між змінними або елементами досліджуваної системи. Він спирається на комплекс загальнонаукових, експериментальних, природничих, статистичних, математичних методів [9].

Системний аналіз є сукупністю методів і засобів, які використовуються для дослідження складних об'єктів. Він ґрунтується на системному підході та загальній теорії систем. Системний аналіз в контексті додержання та захисту прав і свобод людини в країні є засобом реалізації системного підходу.

Системний аналіз виступає як каркас, що поєднує наукові знання, методи і дії для вирішення складних проблем. Методологія системного аналізу включає формулювання задачі з максимальною точністю на кожному етапі та вибір методу, який найкраще відповідає змісту задачі.

Основна мета системного аналізу полягає у вивченні структури, функцій, взаємозв'язків та впливу різних факторів на систему.

Відповідно до системного підходу аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини розуміємо як аналіз усіх проявів додержання та захисту прав і свобод людини у всій сукупності відношень і взаємозв'язків, динаміці та розвитку.

Аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні ґрунтується на аналізі чинного законодавства та наукової літератури з метою виведення поняття та складових державно-правового механізму забезпечення конституційного права людини і громадянина на повний захист; в осмисленні шляхів удосконалення зазначеного механізму, щоб його функціонування було реальним та ефективним.

Таким чином, щоб розібратись в чому полягає зміст «Державно-правового механізму забезпечення права та свобод людини» необхідно проаналізувати складові його побудови.

Так, право – це обумовлена природою людини та суспільства, що виражає свободу особистості, система регулювання суспільних відносин, якій притаманні нормативність, формальна визначеність в офіційних джерелах та забезпеченість можливістю державного примусу; це багатогранне явище, яке покликане регулювати суспільні відносини. Формою втілення права у життя є правовий вплив, який виступає частиною системи соціального регулювання суспільних відносин. Правовий вплив – це нормативно-правовий вплив на

суспільні відносини як спеціальної системи правових засобів (норм права, правовідносин, актів реалізації та застосування), так і інших правових явищ (правосвідомості правової культури, правових принципів, правотворчого процесу) [12].

Механізм держави – це система державних органів, за допомогою яких виконуються завдання та функції держави, що пронизана єдиними, законодавчо закріпленими принципами, сформована на принципі розподілу влади та володіє необхідними матеріальними доповненнями. Тому, забезпечення права на судовий захист відбувається перш за все за допомогою державного механізму, системи органів державної влади, які і складають інституційний елемент механізму забезпечення права на судовий захист.

Права людини, гарантовані Конституцією та міжнародними угодами нашої країни, мають бути реалізовані. Конституція України передбачає можливість здійснення громадянами дій, спрямованих на захист їх прав і свобод, такі як [1]:

- захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань;
- об'єднуватися в політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод;
- проводити збори, мітинги та демонстрації;
- направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення до органів державної влади;
- захищати в суді свої права і свободи;
- звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних установ або органів.

Конституція України досить чітко визначає систему органів і посадових осіб різних рівнів, які повинні захищати права і свободи людини і

громадянина, а саме: Президент України, Верховна Рада України, місцеві державні адміністрації, підсистема судів загальної юрисдикції та спеціалізованих судів, Конституційний Суд України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, прокуратура, адвокатура, інші правоохоронні органи України.

Діяльність органів державної влади України всіх рівнів, установ та організацій незалежно від форми власності має здійснюватися не лише за запитами суспільства, а насамперед з додержанням та повагою до прав і свобод людини і громадянина.

Діяльність з посилення гарантій захисту прав і свобод людини покладено на інститут Уповноваженого з прав людини, який існує в рамках парламентаризму. Зазначена посадова особа заповнює прогалини і компенсує недоліки судових засобів захисту, парламентського та відомчого контролю за адміністративними органами.

Міжнародний кримінальний суд не має можливості розглядати справу по притягненню до відповідальності Російської Федерації саме за злочин агресії, який є першопричиною всіх решти злочинів, через те, що обмежений так званими Кампальськими поправками до Римського статуту [13] аби суд мав юрисдикцію щодо злочину агресії, потрібно, щоб держава, яка здійснила напад, ратифікувала Римський статут, або щоб цю ситуацію передала на розгляд суду Рада Безпеки ООН, що неможливо здійснити без реформи всередині ООН, яка б забрала у Російської Федерації право вето.

Саме через це Офіс Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини долучився до просування ідеї створення спеціального трибуналу по злочину агресії Російської Федерації проти України та притягнення її політичного та військового керівництва до відповідальності через взаємодію із національними інститутами з прав людини з усього світу. Ця ідея вже підтримана ПАРЄ, Європарламентом та окремими демократичними країнами, до числа яких входить Литва і Польща, Естонія, Греція, Нідерланди, Чехія, Латвія, Канада, Сполучене Королівство та інші[6].

Створення нових механізмів – вкрай важлива робота на фоні абсолютної неспроможності до реалізації наявних, які передбачені нормами міжнародного гуманітарного права, насамперед – Женевськими конвенціями [2]. Саме ці документи регламентують норми міжнародного права щодо гуманного поводження під час війни, і саме їх дотримання Російська Федерація свідомо ігнорує та порушує.

В умовах дії режиму воєнного стану Уповноважений Верховної Ради України з прав людини продовжує роботу, спрямовану на захист прав громадян. Випускна кваліфікаційна робота окреслює основні виклики та тенденції у сфері захисту прав людини, які постають перед інститутом Уповноваженого в умовах режиму воєнного стану. Вона формує загальне бачення держави в сфері проблемних питань, пов'язаних із порушенням прав людини та зусиль, спрямованих на їх захист [6].

1.3 Сучасний стан, проблеми та перспективи аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні

Події лютого 2022 року в Україні стали фактором глобальних потрясінь і викликів не тільки для нашої країни, але й для всього людства. Постріли, які пролунали в Києві вже в перший день нападу, мали відлуння на всіх континентах. Поставивши під сумнів саме існування української держави, заперечуючи її незалежність та суверенітет, Російська Федерація порушила засадничі принципи Статуту Організації Об'єднаних Націй та підважила всю систему міжнародної безпеки та міжнародного права.

Права людини стали першою жертвою і основною мішенню у війні, що спричинило суттєві зміни в роботі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Протягом 2022 року до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини надійшло 42 485 звернень [7].

На сьогоднішній день суттєво змінено підхід у роботі зі зверненнями громадян. Виникла гостра потреба реагувати на нові виклики та

запроваджувати нові інструменти захисту прав людини. Уповноваженим було запроваджено 9 стрижневих напрямів роботи, серед яких виокремились питання, пов'язані з військовою агресією:

- права громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України;
- права дитини та сім'ї, молоді та спорту;
- права людини у секторі оборони та прав ветеранів і військовослужбовців, полонених та членів їх родин;
- міжнародне співробітництво;
- додержання соціальних та економічних прав;
- право на справедливий судовий розгляд та процесуальні права;
- додержання інформаційних прав;
- моніторинг додержання рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів;
- реалізація національного превентивного механізму.

1.3.1 Омбудсман і міжнародна співпраця

Значно активізувався міжнародний напрям роботи Уповноваженого.

Пріоритетами діяльності Уповноваженого в межах міжнародного співробітництва стали:

- адвокація створення нових механізмів та майданчиків на захист прав людини в Україні на міжнародній арені;
- донесення об'єктивної інформації щодо грубих порушень прав людини та воєнних злочинів держави-агресора до міжнародної аудиторії;
- ведення перемовин із Уповноваженою російської федерації з прав людини в питаннях звільнення військовополонених, припинення злочину щодо утримання в заручниках цивільних громадян, а також у питаннях повернення українських дітей, які примусово вивезені за межі України;

- залучення неурядових організацій та НІПЛ до захисту прав громадян України, які вимушено покинули територію України та перебувають у третіх країнах.

Від початку повномасштабної збройної агресії РФ існувала нагальна необхідність мобілізації міжнародних зусиль для документування військових злочинів для подальшого притягнення винних до відповідальності. Уповноваженим було надано інформацію щодо порушень прав людини в умовах повномасштабної російської агресії, яку було включено до звітів міжнародних організацій та груп експертів. Зокрема, відомості були включені до звітів Місії експертів Московського механізму ОБСЄ8 про порушення міжнародного гуманітарного права та міжнародного права у сфері прав людини, воєнні злочини та злочини проти людяності, скоєні російською федерацією та її збройними силами під час триваючої загарбницької війни проти України

Діяльність Уповноваженого підсилила позиції України на міжнародній арені та сприяла усвідомленню міжнародними партнерами, що порушення прав людини в Україні внаслідок агресії РФ є проблемою не лише України, а і для Європи та всього світу.

1.3.2 Робота з нормативно-правовою базою

Уповноваженим вносяться пропозиції щодо вжиття заходів для поновлення і захисту прав людини і громадянина, зокрема шляхом внесення змін до чинного законодавства або участі у розробці нового законодавчого регулювання, створення відповідних механізмів для його реалізації.

Протягом 2022 року структурними підрозділами Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини опрацьовано 3 784 проекти нормативно-правових актів (рис 1.1).

Значну частину опрацьованих нормативно-правових актів складають документи в сфері забезпечення соціально-економічних прав громадян, що включає право на освіту, медицину, культурні, екологічні права, а також захист трудових прав і прав споживачів.

Нормативно-правові акти в сфері:	Кількість
Додержання соціальних та економічних прав	1135
Додержання права на справедливий суд та процесуальних прав	326
Додержання прав у секторі оборони та прав ветеранів і військовослужбовців, полонених та членів їх родин	282
Додержання інформаційних прав	211
Додержання прав дитини та сім'ї, молоді та спорту	178
Додержання рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів	157
Додержання прав громадян, котрі постраждали внаслідок збройної агресії проти України	66
Реалізації національного превентивного механізму	23
Всього:	3 784

Рис 1.1 Кількість нормативно-правових актів за 2022 рік

1.3.3 Омбудсман, громадянське суспільство та медіа

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини здійснює парламентський контроль за дотриманням прав громадян із залученням представників громадянського суспільства, науковцями й окремими експертами [12]. Для того, щоб інформувати громадян України та міжнародну спільноту про виклики, з якими стикається в своїй роботі Уповноважений у зв'язку з широкомасштабною збройною агресією проти України, побудована системна взаємодія із представниками медіа та розвиваються власні інформаційні майданчики в соціальних мережах.

Системна взаємодія з правозахисною спільнотою відбувається через засідання Консультативної ради при Уповноваженому Верховної Ради з прав людини та Консультативної ради національного превентивного механізму при Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, де Уповноважений співголосує разом із представниками неурядового сектору

Крім роботи в Консультативних та Експертних радах існують і інші види співпраці [6]:

- залучення громадських моніторів для відвідування місць несвободи та реалізації НППМ+;
- проведення спільних із громадськими організаціями моніторингових візитів у регіони;
- робота за меморандумами про співпрацю та реалізації спільних проєктів, зокрема проєктів міжнародної технічної допомоги;
- долучення правозахисників, як представників громадянського суспільства, до позицій Радників Омбудсмана України (в штат та на громадських засадах);
- проведення спільних інформаційних та просвітницьких кампаній, спільна участь у круглих столах, конференціях, презентаціях та інших видах публічних заходів;
- проведення спільних навчальних і просвітницьких заходів для працівників Секретаріату із залученням експертів правозахисних організацій;
- взаємодія із представниками українського громадянського суспільства за межами України, долучення українців за кордоном для просування цінностей прав людини;
- проведення брифінгів, презентацій, пресконференцій за участі громадськості;
- надання коментарів та взаємодія з українськими та міжнародними медіа;
- відкрите спілкування в соціальних мережах.

Висновки до розділу 1

У першому розділі випускної кваліфікаційної роботи проведено дослідження компонентних проблем реалізації та захисту прав і свобод громадян в Україні. Були визначені правові аспекти захисту прав людини.

Основоположником захисту прав в Україні являється Уповноважений Верховної Ради України з прав людини який регулює свою діяльність прийнятою і проголошеною резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року.

Рівень забезпечення прав і свобод людини визначається розвиненістю механізмів та наявністю засобів, заходів і процедур, які використовуються для охорони і захисту прав і свобод людини, що дозволяє говорити про захищеність і безпеку особистості в державі. Було розглянуто сучасний стан та проблеми реалізації захисту прав людини. Здійснено узагальнений аналіз питань, що регулюють захист природних прав людини, при цьому обмеження таких прав є неможливими за будь-яких умов. Життєдіяльність громадян в умовах воєнного стану вимагає поліпшення захисту прав людини. Розкрито питання захисту прав людини, яке вкладено у ключові норми міжнародного гуманітарного права, що захищають людину від наслідків війни.

Механізм дотримання і реалізації норм міжнародного гуманітарного права функціонує у межах міжнародно-правових заходів, спрямованих на активізацію міждержавного співробітництва з метою виконання узятих зобов'язань на міжнародному рівні. Варто зазначити, що до складу цього системного комплексу нормативно-процесуальних заходів входять контрольні заходи, які є основою та найважливішим елементом міжнародного механізму захисту прав людини. Однак права людини не є лише засобом та способом захисту особи від будь-яких посягань. Права людини є головним нервом соціального розвитку, державного устрою та взаємовідносин між суспільством, людиною та державою.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СТАНУ ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

2.1 Постановка задачі аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні.

Аналіз стану додержання та захисту прав і свобод людини ґрунтується на теорії та методології системного аналізу та аналізу даних.

Системний підхід – це підхід до теоретичного і практичного дослідження, в якому об'єкт розглядається як система. Він включає методологічні принципи і положення, що дозволяють розглядати систему як цілісність, з урахуванням взаємозв'язків та функціонування її елементів. Застосування системного підходу передбачає вивчення кожного елемента системи в контексті його взаємодії з іншими елементами, що дозволяє спостерігати зміни в системі через зміни окремих її компонентів. Тобто у системному підході дослідник досліджує не лише окремі елементи системи, але й взаємозв'язки та взаємодію різних елементів усїєї системи. Системний підхід є конкретизацією діалектичного підходу, який вимагає розгляду кожного об'єкта у контексті його взаємозв'язків та взаємодії з іншими об'єктами [9].

Аналіз даних – це процес збору, моделювання та вивчення даних з метою виявлення корисної інформації. Він включає в себе різні методи та прийоми, які можуть варіюватися в залежності від галузі дослідження та поставлених цілей [16].

Один з основних етапів аналізу даних – це збір інформації. Він включає збір вихідних даних, які можуть бути представлені у різних форматах, таких як тексти, числа, графіки тощо. Після цього наступним кроком є моделювання даних, яке включає в себе обробку, очищення та перетворення даних для подальшого аналізу.

Після моделювання дані можуть бути піддані аналізу за допомогою різних методів, таких як статистичний аналіз, машинне навчання, кластерний аналіз, регресійний аналіз та інші. Кожен метод має свої переваги та застосування в залежності від конкретної ситуації та потреб дослідження.

Остаточний етап аналізу даних – це виведення інформації та висновків з отриманих результатів. Це може включати створення звітів, графіків, візуалізацію даних та інші способи представлення результатів аналізу.

Загальний підхід до аналізу даних полягає у систематичному підході до розуміння та інтерпретації даних з метою зробити обґрунтовані висновки та прийняти раціональні рішення на основі доступної інформації.

Візуалізація даних є невід'ємною складовою практичної діяльності в багатьох сферах.

З появою тенденції до накопичення великих обсягів даних підприємствами, з'явилася потреба у швидкому та простому способі отримання огляду своїх даних. Інструменти візуалізації стали природним вибором для цього. Вони дозволяють перетворити складні набори даних на графічні елементи, діаграми, графіки та інші візуальні форми, які допомагають в зрозумінні та аналізі даних.

Візуалізація даних допомагає виявити тенденції, взаємозв'язки та кореляції в даних, що дозволяє зробити більш обґрунтовані висновки та прийняти раціональні рішення. Вона дозволяє швидко сприйняти великі обсяги інформації та зробити їх доступними для широкої аудиторії.

Застосування інструментів візуалізації даних дозволяє зробити аналіз більш ефективним, зрозумілим та цікавим. Вони допомагають зробити складні дані більш доступними та сприяють зростанню інсайтів та інновацій у різних сферах діяльності (рис. 2.1). [17]

Data visualization timeline

Рис. 2.1 Хронологічна історія даних

У розширеній аналітиці візуалізація займає центральне місце з тієї ж причини, що і при написанні алгоритмів розширеної прогнозової аналітики або машинного навчання (ML). Вона стає важливим елементом для візуалізації вихідних даних з метою моніторингу результатів і забезпечення правильної роботи моделей. Це пов'язано з тим, що візуалізація складних алгоритмів зазвичай легше інтерпретується, ніж числові вихідні дані. [16]

Задачею аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні є проведення порівняльної характеристики щодо кількості заяв про порушення прав заявників, їх видів та аналіз категорій порушених прав.

2.2 Інформаційна база аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні

Задля формування інформаційної бази аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні краще за все використати системний підхід.

Джерела інформації, що використовуються для проведення систематичного аналізу досить різноманітні. Для цілей аналізу їх групують відповідно до цілей і завдань аналітичного дослідження. Ретельно підібрана і згрупована інформація в системному аналізі отримала назву інформаційної бази. Для формулювання інформаційної бази системного аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні джерелом слугувала статистична інформація по щорічним доповідям Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Статистична інформація – це офіційно документована інформація, яка надає кількісну характеристику подій і явищ, що відбуваються в різних сферах життя країни, зокрема економічній, соціальній, культурній та інших галузях [16].

Статистична інформація зазвичай збирається й організовується державними органами, статистичними службами або спеціалізованими установами. Вона базується на систематичному зборі даних з різних джерел, таких як опитування, реєстри, статистичні звіти, документація підприємств та інші джерела інформації.

Статистична інформація дозволяє отримати об'єктивний огляд та оцінку стану різних аспектів життя країни, виявити тенденції, залежності та зміни в різних сферах діяльності. Вона може стати важливим інструментом для прийняття рішень, планування політики, аналізу та дослідження соціально-економічних процесів [16].

Статистична інформація представляється у вигляді числових даних, графіків, діаграм, таблиць, звітів та інших форматів, що допомагають візуалізувати та аналізувати дані. Вона є важливим джерелом знань для дослідників, політиків, економістів, соціологів, громадськості та інших зацікавлених сторін.

База даних (БД) – це організована колекція даних, яка зберігається та керується за допомогою спеціального програмного забезпечення. Вона

служить для ефективного зберігання, організації, керування та доступу до великого обсягу даних [8].

База даних складається зі структурованої колекції даних, які включають інформацію про різні об'єкти, явища, події або людей. Вона може включати таблиці, рядки, стовпці, ключі, індекси та інші елементи, які дозволяють організувати і зв'язувати дані між собою.

Бази даних використовуються для зберігання і обробки інформації в різних сферах, таких як бізнес, наука, громадські послуги та інформаційні технології. Вони дозволяють ефективно управляти даними, забезпечуючи доступ до них, збереження цілісності, безпеку та можливість виконання різноманітних операцій, таких як додавання, видалення, модифікація та пошук даних [8].

Бази даних можуть мати різну структуру та тип, включаючи реляційні бази даних, ієрархічні бази даних, мережеві бази даних, об'єктно-орієнтовані бази даних та інші. Кожен тип бази даних має свої особливості та використовується для певних типів даних та вимог.

Для інформаційної бази аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні було взяті данні з щорічних доповідей Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини такого типу [18]:

- щорічна кількість звернень громадян України до Уповноваженого;
- категорії порушеного права зі звернень заявників;
- моніторингові візити та безвізні перевірки.

Щорічна кількість звернень громадян України до Уповноваженого демонструє нам які саме права й свободи людей в Україні було порушено та дає змогу не лише їх проаналізувати, а й побачити динаміку змін даних порушень кожного року.

Під час збору та обробки даних для аналізу звернень заявників було взято до уваги основні категорії порушеного права, а саме [7]:

- громадянські права і політичні права;

- економічні права;
- права дитини;
- соціальні права;
- особисті права;
- свобода від дискримінації.

2.3 Підходи, методи та інструментальні засоби аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні

Існує кілька основних підходів та методів аналізу даних. Деякі з них включають:

- **дескриптивний аналіз даних.** Використовується для опису та візуалізації даних з метою розуміння їх основних характеристик. Він включає в себе підрахунок статистичних метрик, створення діаграм, графіків та інфографіків для представлення даних;
- **вибірковий аналіз.** Використовується для вибору підмножини даних для подальшого дослідження. Він дозволяє зосередитись на конкретних аспектах даних, що є цікавими або важливими для аналітики;
- **прогностичний аналіз.** Використовується для прогнозування майбутніх значень на основі наявних даних та моделей. Він включає в себе використання статистичних методів, машинного навчання та інших алгоритмів для прогнозування тенденцій, трендів та результатів;
- **кластерний аналіз.** Використовується для групування схожих об'єктів або спостережень у кластери. Він дозволяє виявити приховану структуру або поділ даних на основі їх схожості;
- **асоціативний аналіз.** Використовується для виявлення зв'язків та асоціацій між різними елементами в наборі даних. Він виявляє часті комбінації елементів та допомагає розуміти залежності між ними;

- **статистичний аналіз.** Використовується для вивчення статистичних властивостей даних та здійснення статистичних висновків. Він включає в себе розрахунок статистичних показників, проведення гіпотезних тестів та оцінку статистичної значущості результатів;

- **візуалізація даних.** Використовується для представлення даних у вигляді графіків, діаграм, карт та інфографіків з метою візуального сприйняття та розуміння. Візуалізація даних допомагає виділити патерни, тренди та взаємозв'язки між даними;

Ці підходи та методи аналізу даних можуть використовуватись окремо або в поєднанні для виявлення інсайтів, прийняття рішень та розв'язання проблем у різних галузях та дисциплінах [16].

Для аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні найкращим вибором є поєднання традиційних методів статичного аналізу даних та їх візуалізаційний аналіз. Для того щоб візуалізувати статистичні дані, потрібно обрати один із засобів візуалізації даних.

За допомогою інструментальних засобів візуалізації даних використовуються для перетворення числової або текстової інформації на графічні елементи, такі як діаграми, графіки, картки, дерева тощо. Вони допомагають наглядно представити дані та виявити патерни, зв'язки та тренди, що допомагає в розумінні та аналізі складних наборів даних. Ось декілька інструментів візуалізації даних, які широко використовуються [20]:

- **діаграми та графіки.** Це один з найпоширеніших способів візуалізації даних. Вони включають стовпчикові діаграми, колові діаграми, лінійні графіки, точкові графіки тощо. Ці візуальні зображення допомагають порівнювати значення, відображати залежності та виявляти тенденції в даних (рис. 2.2);

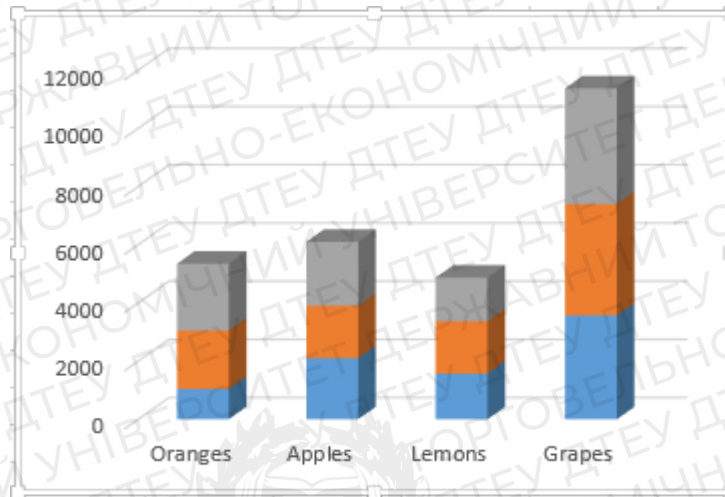

Рис. 2.2 Стовпчикове представлення даних

- **карти та географічні візуалізації.** Використовуються для відображення географічних даних, таких як розташування, густина населення, розподіл даних тощо. Географічні карти можуть бути статичними або інтерактивними, дозволяючи взаємодіяти з даними на рівні регіонів, країн або континентів (рис. 2.3);

Рис. 2.3 Географічне представлення даних

- **інтерактивні панелі та інфографіка.** Ці інструменти дозволяють створювати динамічні візуалізації, які можуть бути взаємодійними для

користувачів. Вони включають інтерактивні панелі керування, діаграми з анімацією, засоби навігації по даних та інші елементи, що сприяють більш активному дослідженню та аналізу даних;

- **інструменти бізнес-аналітики.** Це програмні платформи, які дозволяють аналізувати та візуалізувати дані в організаційному контексті. Вони мають різноманітні можливості для створення звітів, приладдя для аналізу даних, панелей керування та інших інструментів візуалізації;
- **інструменти програмування та скриптування.** Для більш технічного та налаштованого аналізу даних існують інструменти, такі як Python з бібліотеками Matplotlib, Seaborn, Plotly, R з пакетами ggplot2, shiny і багато інших. Вони дозволяють програмувати візуалізації та налаштовувати їх відповідно до ваших потреб.

Найпоширеніші програми для візуалізації даних.

Tableau. Tableau є одним з провідних інструментів візуалізації даних, який надає широкі можливості для створення інтерактивних та привабливих візуалізацій. Він підтримує різні типи діаграм, графіків та географічних візуалізацій (рис. 2.4) [26];

Рис. 2.4 Графічний інтерфейс Tableau

Microsoft Power BI. Power BI – це інструмент візуалізації даних від Microsoft, який дозволяє легко з'єднувати, візуалізувати та аналізувати дані з різних джерел. Він надає широкі можливості для створення діаграм, графіків, панелей керування та інтерактивних звітів (рис. 2.5) [21].

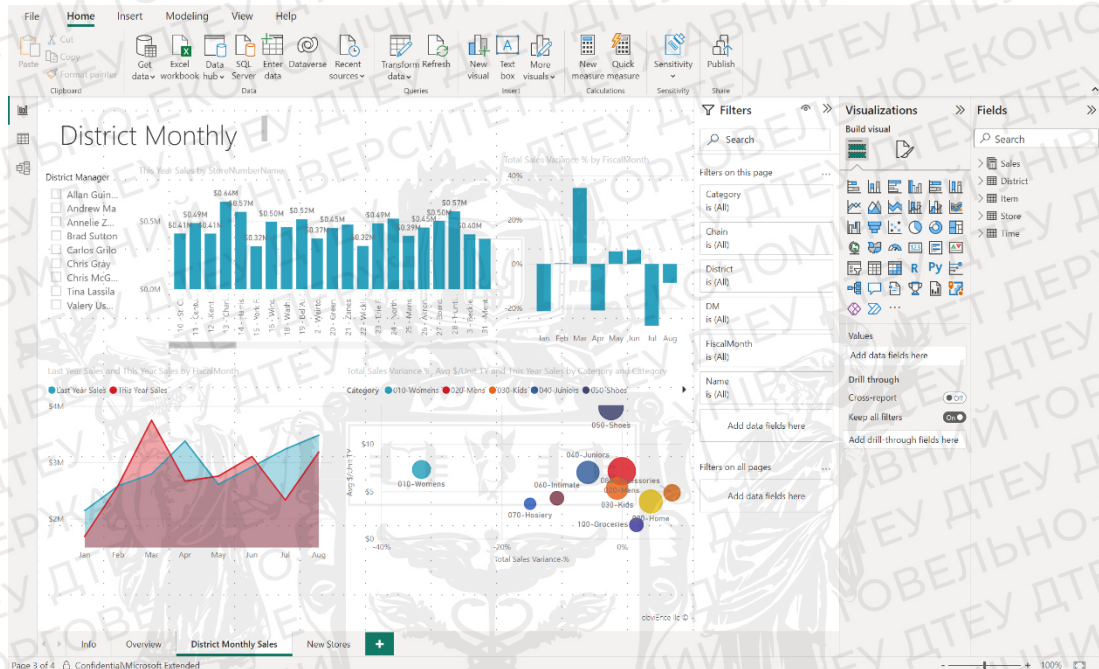

Рис. 2.5 Графічний інтерфейс Microsoft Power BI

QlikView та Qlik Sense. QlikView та Qlik Sense є платформами для бізнес-аналітики та візуалізації даних. Вони дозволяють швидко інтегрувати дані з різних джерел, створювати візуалізації, розробляти дашборди та розуміти дані з допомогою інтерактивних функцій.

Python з бібліотеками Matplotlib, Seaborn, Plotly. Python є популярною мовою програмування для аналізу даних, а бібліотеки, такі як Matplotlib, Seaborn і Plotly, надають потужні інструменти для візуалізації даних у вигляді графіків, діаграм та інших візуальних елементів.

R з пакетами ggplot2, shiny. R – це інша популярна мова програмування для статистичного аналізу та візуалізації даних. Пакет ggplot2 надає зручні функції для створення естетично привабливих графіків, а пакет shiny дозволяє створювати інтерактивні веб-додатки

Для аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в країні було використано інструментальний засіб – Microsoft Power BI.

Microsoft Power BI – це платформа для бізнес-аналітики та візуалізації даних, розроблена компанією Microsoft. Вона дозволяє збирати дані з різних джерел, з'єднувати їх, візуалізувати та аналізувати для прийняття обґрунтованих рішень у сфері бізнесу.

Основні особливості Power BI:

- **з'єднання даних.** Power BI дозволяє підключатися до різних джерел даних, включаючи бази даних, файлові системи, хмарні сервіси, веб-сервіси тощо. Ви можете зробити з'єднання з джерелами даних і комбінувати їх для створення комплексних моделей даних;
- **візуалізація даних.** Power BI має розширений набір інструментів для створення візуальних елементів, таких як діаграми, графіки, картки, панелі керування та інфографіка. Ви можете налаштовувати вигляд та поведінку візуалізацій, додавати фільтри та взаємодіяти з даними;
- **інтерактивні звіти та панелі керування.** Power BI дозволяє створювати інтерактивні звіти та панелі керування, які дозволяють користувачам взаємодіяти з даними та отримувати розширену інформацію. Ви можете створювати фільтри, динамічні таблиці, діаграми з анімацією та інші елементи для зручної навігації та аналізу даних;
- **спільна робота та співпраця.** Power BI дозволяє спільно працювати над проектами та даними зі своєю командою. Ви можете ділитись звітами, панелями керування та інформацією з іншими користувачами, налаштовувати рівні доступу та спільно працювати над аналітичними завданнями;
- **хмарна та мобільна підтримка.** Power BI надає можливість зберігати та публікувати візуалізації в хмарному середовищі Microsoft Power BI, що дозволяє зручно спілкуватись та ділитись даними з колегами та

клієнтами. Крім того, є також мобільні додатки Power BI, які дозволяють отримувати доступ до аналітичних даних з різних пристроїв [21].

Power BI має безкоштовну версію з базовим функціоналом, а також платні плани з додатковими можливостями, такими як розширена сумісність з джерелами даних, розклади оновлення, спільна робота в реальному часі тощо.

Power BI складається з наступних компонентів:

- Power BI Desktop – це десктопний додаток для розробки візуалізацій та моделювання даних. Power BI Desktop дозволяє з'єднувати різні джерела даних, виконувати трансформацію та моделювання даних, створювати візуалізації та налаштовувати їх вигляд та поведінку. Він надає потужні інструменти для створення складних звітів та панелей керування;

- Power BI Service – це хмарна платформа, на якій можна публікувати та спільно використовувати візуалізації та звіти, створені в Power BI Desktop. Power BI Service дозволяє зберігати дані, планувати оновлення даних, ділитися звітами з іншими користувачами, налаштовувати рівні доступу та спільно працювати над проектами;

- Power BI Mobile – це мобільний додаток, доступний для iOS та Android, який дозволяє отримувати доступ до візуалізацій та звітів Power BI з різних пристроїв. З допомогою Power BI Mobile користувачі можуть переглядати, аналізувати та спілкуватись з даними навіть поза офісом;

- Power BI Gateway – це компонент, який дозволяє підключатись до локальних джерел даних з Power BI Service. Power BI Gateway забезпечує безпечний та шифрований обмін даними між Power BI Service та локальними джерелами, такими як бази даних або локальні сервери;

- Power BI Embedded – це набір інструментів та API, які дозволяють вбудовувати візуалізації Power BI безпосередньо в власні додатки, веб-сайти та портали. Power BI Embedded надає можливість створювати настроювані дашборди та звіти, які інтегруються з власною бізнес-логікою та додатками.

Ці компоненти взаємодіють між собою, щоб забезпечити повний цикл розробки, публікації, спільної роботи та використання візуалізацій та аналітичних даних [17].

Висновки до розділу 2

У другому розділі були сформульовані основна мета та завдання аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні. Виявлено широкий спектр проблем, пов'язаних з різними аспектами прав і свобод громадян, які потребують уваги та дослідження. Здійснено збір та акумуляцію необхідної інформації для проведення аналізу. Визначено джерела даних, такі як офіційна статистика, щорічні доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, результати досліджень та інші документи, що містять відомості про стан додержання прав і свобод в країні. Проведено дослідження різних підходів, методів та інструментальних засобів, які можна використовувати для аналізу стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні. Розглянуті різні аспекти, такі як кількісний аналіз даних, статистичні методи, соціологічні дослідження, аналіз документів та інші підходи, які дозволяють отримати комплексну оцінку ситуації.

РОЗДІЛ 3.

АНАЛІЗ СТАНУ ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

3.1 Аналітична модель даних стану додержання та захисту прав і свобод людини в інструментальному засобі Microsoft Power BI

Аналітична модель даних – це структура або схема, яка використовується для організації та представлення даних з метою аналізу і отримання інсайтів. Вона визначає, як дані пов'язані між собою і як вони можуть бути використані для відповідей на аналітичні запити.

Аналітична модель даних зазвичай включає такі елементи:

- сутності (або таблиці) – це основні об'єкти, про які збираються дані. Наприклад, у моделі даних для компанії можуть бути таблиці, що представляють клієнтів, замовлення, продукти тощо. Кожна таблиця містить набір атрибутів, які описують характеристики цієї сутності;
- атрибути – це конкретні характеристики або поля, які визначаються для кожної сутності. Наприклад, для таблиці "Клієнти" атрибутами можуть бути ім'я, адреса, електронна пошта та інші відповідні властивості;
- відношення (зв'язки) – це зв'язки між різними сутностями. Вони показують, як дані взаємозв'язані між собою. Наприклад, у моделі даних компанії може бути відношення між таблицями "Замовлення" і "Продукти", що вказує на те, які продукти були замовлені в рамках кожного замовлення;
- правила і обмеження: це додаткові вимоги або обмеження, які встановлюються для даних. Наприклад, правило може вказувати, що унікальний ідентифікатор клієнта не може повторюватися в таблиці "Клієнти".

Аналітична модель даних допомагає структурувати дані таким чином, щоб вони були легкими для аналізу, запитів і вибірок. Вона дозволяє

аналітикам і дослідникам отримувати значущу інформацію з накопичених даних і здійснювати різноманітний аналіз, такий як виявлення тенденцій, прогнозування, класифікація тощо.

При додаванні даних у Microsoft Power BI, вони мають непідготовлений, сирий вигляд (рис. 3.1). За допомогою інструментального засобу Power Query, ми можемо корегувати початковий вид (упорядковувати дані, змінювати їх тип тощо).

Рік	Категорія візиту	Кількість
2022	Забезпечення рівних прав та свобод	523
2022	Права дітей	378
2022	Інформаційні права	361
2022	Відвідувань місць несвободи для реалізації функцій національного...	363
2022	Соціальна держава	150
2022	Права громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти...	108
2022	Права людини в секторі безпеки і оборони	69
2022	Верховенство права та доступ до правосуддя	69
2021	Інформаційні права	284
2021	Права людини в місцях несвободи	981
2021	Рівні права та свободи	664
2021	Право на приватність	62
2021	Соціальні права	394
2021	Економічні права	121
2021	Права дитини	282
2021	Права військовослужбовців	198
2020	Інформаційні права	147
2020	Права людини в місцях несвободи	815
2020	Рівні права та свободи	1110
2020	Право на приватність	67
2020	Соціальні та економічні права	158
2020	Права дитини	248
2020	Права військовослужбовців	109
2019	Національний превентивний механізм	711
2019	Дотримання осіб, які проживають на тимчасово окупованих терито...	13
2019	Вибірчі права	417
2019	Економічні права	88
2019	Права дитини	130
2019	Інформаційні прав	142
2019	Права військовослужбовця	107
2019	Доступ до правосуддя	303
2019	Запобігання дискримінації	205
2019	Права і свободи ВПО	88
2019	Соціальні права	66

Рис. 3.1 Редактор Power Query

Також за допомогою вбудованої мови програмування DAX, ми можемо створювати розрахункові міри.

Міра використовується для позначення розрахункового виразу, який виконує агрегацію або обчислення даних у звіті або моделі даних. Міри використовуються для створення розрахункових значень, таких як сума,

середнє, кількість, максимум, мінімум тощо, на основі наявних даних у вихідній таблиці або моделі даних.

Міри в Power BI визначаються за допомогою формул, які виконуються над стовпцями або полів даних. Ці формули можуть містити різні функції агрегації та операції обчислення, які дозволяють вираховувати значення міри на основі фільтрів, групувань і інших умов. Для обчислень цих формул, використовується вбудована мова програмування DAX.

DAX (Data Analysis Expressions) є мовою програмування, яка використовується в Microsoft Power BI, Power Pivot для Excel та SQL Server Analysis Services. DAX була розроблена для створення розрахункових виразів і формул у моделях даних.

DAX спеціально створена для роботи з реляційними базами даних і дозволяє виконувати різні операції агрегації, обчислення, фільтрації та маніпуляції даними. Ця мова надає розширений набір функцій, що дозволяють створювати складні розрахункові вирази для аналізу даних.

Міри можуть бути використані в різних компонентах Power BI, таких як таблиці, графіки, діаграми, карти тощо. Вони дозволяють створювати розрахункові показники, аналізувати дані і забезпечувати користувачам інтерактивність і гнучкість при роботі з даними (рис. 3.2).

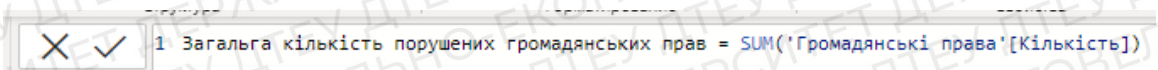

Рис. 3.2 Приклад розрахункової міри

Після успішного включення інформаційних баз даних та налагодження необхідних розрахункових мір, наступним кроком є формування моделі.

Модель даних стану додержання захисту прав і свобод людини в Україні має вигляд зв'язаних між собою таблиць даних (рис. 3.3).

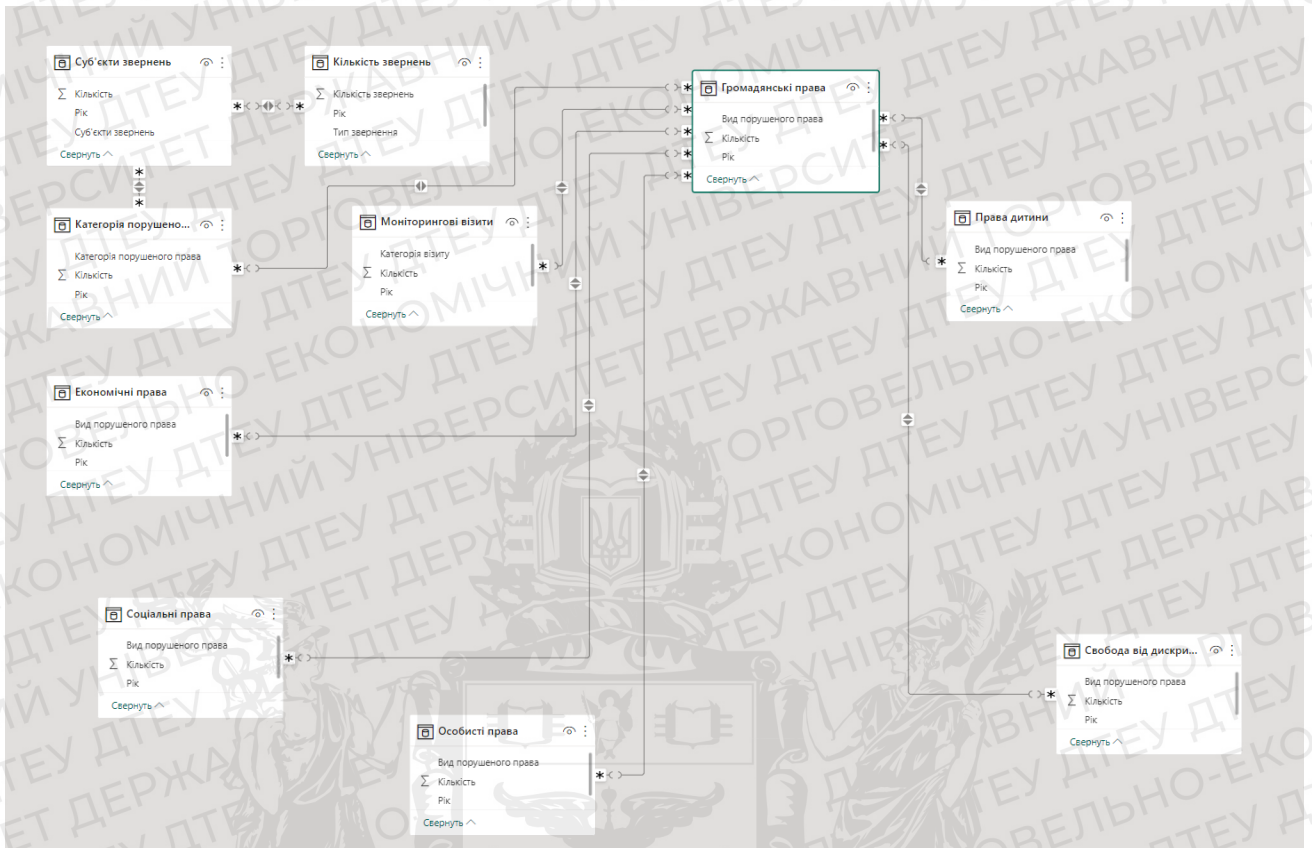

Рис. 3.3 Модель даних стану додержання захисту прав і свобод людини в Україні

Для коректного відображення візуалізаційної частини аналізу, таблиці зв'язуються разом двостороннім зв'язком. Так, наприклад, ми маємо зв'язок таблиць «Суб'єкти звернень», «Кількість звернень» та «Категорія порушених прав». Зв'язок відбувається по полю «Рік», це допоможе нам коректно відображати аналіз даних за роками.

3.2 Створення аналітичного звіту стану додержання та захисту прав і свобод людини в Україні

Після успішного створення моделі даних і розрахункових мір, переходимо до фінального етапу аналізу стану додержання прав і свобод людини в країні – створення аналітичного звіту.

У першу чергу створено загальну візуалізацію по кількості звернень про порушень прав за рік, суб'єкти які звертались та категорія порушеного права за 2018-2022 рр. (рис. 3.4).

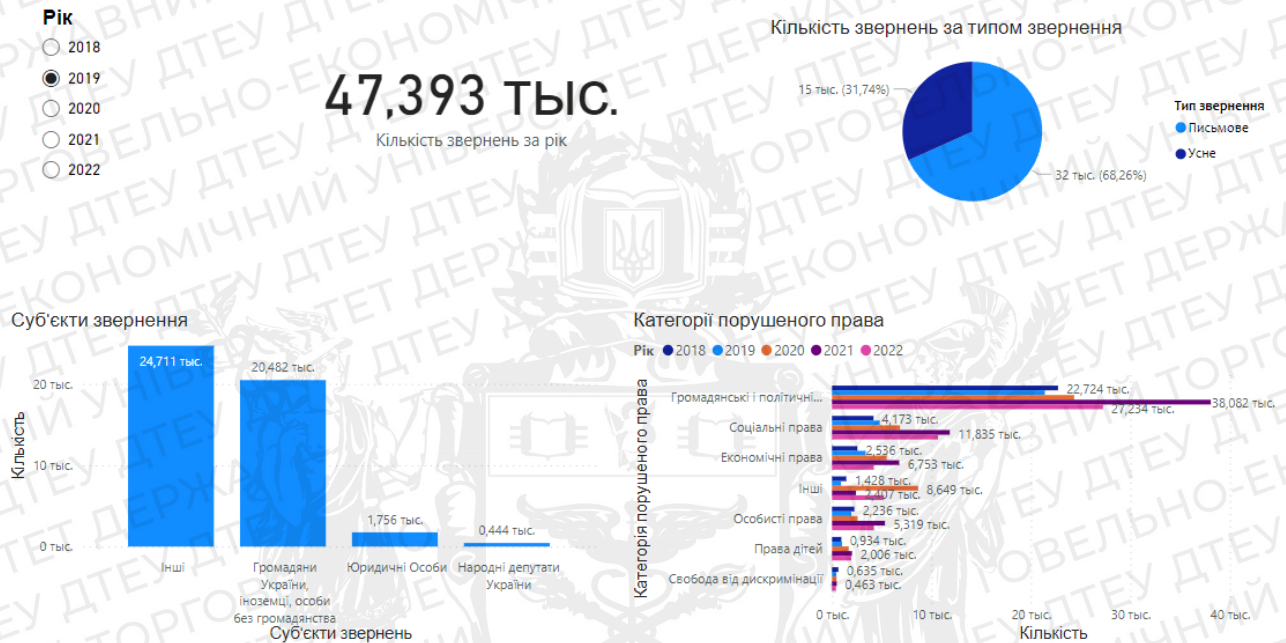

Рис. 3.4 Аналіз кількості звернень та категорії порушених прав за 2019 рік

Аналізуючи дані звернень за останні п'ять років (2018-2022), можна зробити наступні висновки:

1. Загальна кількість звернень зростає з року в рік, що свідчить про збільшення уваги громадян до питань додержання прав і свобод.
2. У порівнянні з 2018 роком, кількість звернень збільшилася майже у 2,6 рази в 2022 році, що може свідчити про зростання свідомості громадян щодо їхніх прав і бажання активніше звертатися за захистом.
3. Значне збільшення кількості звернень у 2021 році можуть бути пов'язані зі складним соціально-політичним контекстом та економічною ситуацією в країні, що стимулює людей активніше захищати свої права. Також значний вплив дала світова пандемія COVID-19.

4. Значне зростання кількості звернень у 2019 році порівняно з 2018 роком може бути наслідком покращення доступу до інформації та свідомого використання громадянами інструментів захисту своїх прав.

У 2022 році спостерігається зменшення кількості звернень порівняно з попередніми роками. Це може бути пов'язано зі зростанням напруження в країні внаслідок конфлікту та війни. У таких умовах громадяни можуть зазнавати труднощів у зверненні за захистом своїх прав, а також можуть бути відволікані від цього через необхідність вирішення нагальних проблем, пов'язаних зі збройним конфліктом.

Війна може вплинути на збільшення числа порушень прав людини, що зробило більшу кількість громадян залежними від захисту та допомоги. Тому, незважаючи на зменшення кількості звернень, ймовірно, збільшилася потреба у захисті та підтримці прав людини в цей час.

Враховуючи війну, можна припустити, що складні умови та небезпека можуть стримувати громадян від активних дій щодо захисту своїх прав, зосереджуючи їх увагу на особистій безпеці та виживанні.

Загалом, аналіз даних свідчить про зростання уваги громадян до правової сфери, але також може вказувати на потребу подальшого вдосконалення механізмів захисту та популяризації прав людини в Україні.

Однією із основних задач випускної кваліфікаційної роботи полягає у проведенні аналізу категорій порушених прав. Це дуже важливо для кожного громадянина, оскільки він повинен мати знання про те, які права можуть бути порушені, коли це може статися та які можуть бути наслідки. Крім того, для державних органів це має велике значення, оскільки вони мають зацікавленість у створенні нових механізмів та інструментів, які допоможуть зменшити ймовірність порушення прав у цій конкретній категорії. Це дозволить вдосконалити систему захисту прав та забезпечити ефективнішу роботу державних органів у цьому напрямку.

Під час аналізу категорій порушених прав основними візуальними елементами є сумарна кількість порушень даного права протягом року та

розподіл за їх видами. Ці дві характеристики надають важливу інформацію про масштаби порушень та їх різновиди. Аналіз сумарної кількості порушень допомагає визначити загальний рівень проблеми та її динаміку протягом року.

Дослідження розподілу порушень за їх видами дає можливість з'ясувати, які конкретні аспекти права є найбільш уразливими та потребують пріоритетного втручання та захисту. Враховуючи ці візуальні елементи, можна зробити обґрунтовані висновки щодо необхідних заходів та рекомендацій для поліпшення ситуації з додержанням прав у відповідній категорії (рис. 3.5).

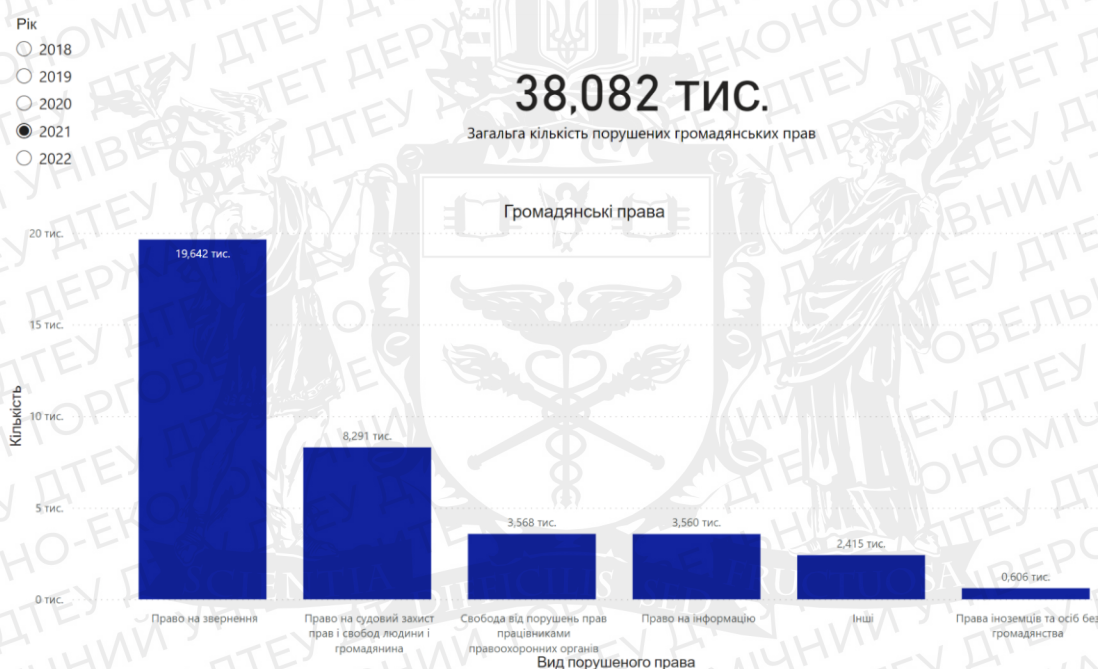

Рис. 3.5 Кількість порушень громадянського права за 2021 рік

Громадянські права. Громадянські права є однією з найпоширеніших категорій порушених прав людини.

Аналізуючи дані про порушення громадянських прав протягом останніх п'яти років, можна зробити такі спостереження:

1. У 2018 році було зафіксовано 22724 порушення громадянських прав.
2. У 2019 році кількість порушень зменшилась до 21398.
3. У 2020 році відбулося зростання кількості порушень, досягнувши 24347.

4. В 2021 році кількість порушень суттєво збільшилась і становила 38082.

5. Проте у 2022 році спостерігалось зниження кількості порушень, що склало 27235.

Також варто зазначити, що кожного року, значно більше за інші є порушення права на звернення.

Право на звернення є важливим елементом громадянських прав. Це право надає громадянам можливість висловити свої побажання, пропозиції, скарги чи звернення до державних органів, органів місцевого самоврядування або інших відповідних установ.

Право на звернення є важливим засобом забезпечення активної участі громадян у формуванні державної політики та вирішенні суспільних проблем. Воно дозволяє громадянам виражати свою думку, вносити пропозиції щодо політичних, соціальних, економічних чи інших питань, а також вимагати захисту своїх прав та інтересів.

Право на звернення може бути здійснене шляхом подання письмової заяви, петиції, звернення чи використання електронних засобів зв'язку. Державні органи зобов'язані розглянути отримані звернення та вжити відповідних заходів у межах своєї компетенції.

Право на звернення є важливим механізмом громадського контролю, забезпечення прозорості та відповідальності владних структур, а також сприяє зміцненню демократії та розвитку громадянського суспільства.

Загальний тренд показує зміну кількості порушень громадянських прав протягом аналізованого періоду. Хоча відбуваються коливання в кількості порушень, важливо продовжувати спостерігати за станом додержання громадянських прав та здійснювати заходи для їх захисту та зміцнення.

Економічні права. Аналізуючи наведені дані про кількість порушених економічних прав протягом п'яти років (2018-2022), можна зробити наступні висновки:

Загалом, спостерігається зростання кількості порушених економічних прав протягом цього періоду. У 2018 році було зафіксовано 2536 порушень, а в 2022 році – 4186 порушень.

Важливо зазначити, що в 2022 році почалась війна, яка мала великий вплив на економічну ситуацію країни. Це може пояснювати менше зростання кількості порушених економічних прав у порівнянні з попередніми роками. Війна може викликати руйнування і нестабільність в економіці, що може мати негативний вплив на економічні права громадян.

Незважаючи на це, кількість порушень економічних прав продовжує залишатися на високому рівні. Це може вказувати на необхідність удосконалення захисту економічних прав громадян і вжиття відповідних заходів для запобігання порушенням.

Аналіз кількості порушених економічних прав протягом цього періоду може бути використаний для ідентифікації тенденцій та пріоритетів у сфері економічного права. Він може послужити основою для розробки політик, програм та заходів, спрямованих на покращення захисту економічних прав громадян і розвиток стабільної економічної ситуації в країні.

Загалом, аналіз кількості порушених економічних прав дозволяє виявити важливі проблеми та потреби у сфері економічного права, що можуть бути використані для покращення захисту прав громадян і розвитку економіки країни (рис. 3.6).

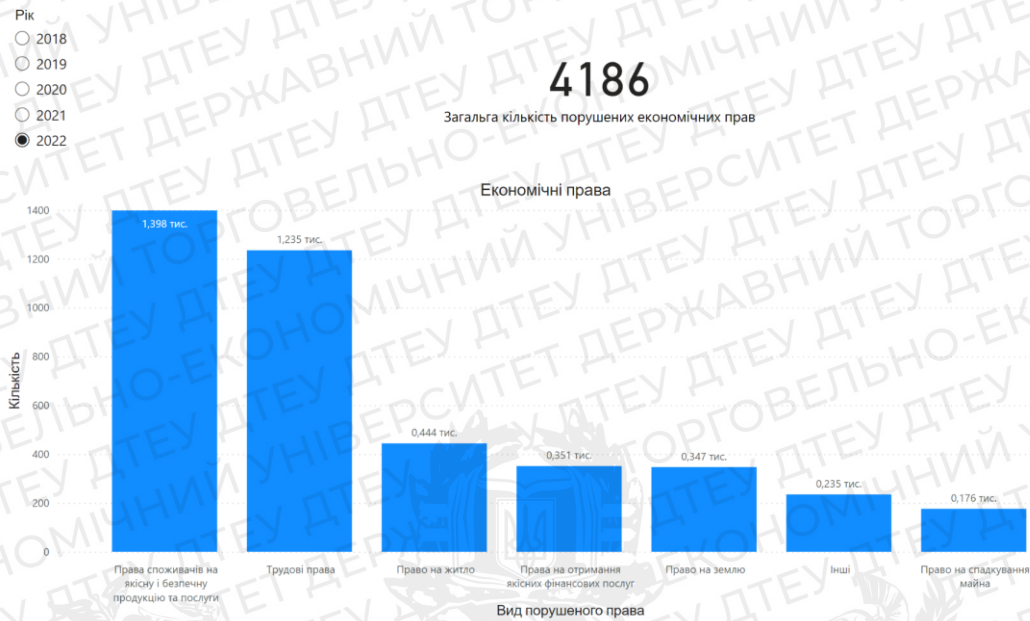

Рис. 3.6 Аналіз кількості порушених економічних прав за 2022 рік

Соціальні права. Протягом періоду з 2018 по 2022 рік спостерігався зростаючий тренд у кількості порушень соціальних прав. З 4173 порушень у 2018 році кількість збільшилася до 12000 у 2021 році, але зменшилася до 11000 у 2022 році.

Пандемія COVID-19, яка почалася в 2020 році і тривала у 2021 році, мала суттєвий вплив на порушення соціальних прав. За цей період кількість порушень зросла з 6828 у 2020 році до 12000 у 2021 році, що свідчить про збільшення соціальних проблем та вразливість людей під час пандемії.

Початок війни в 2022 році також вплинув на стан порушень соціальних прав. Кількість порушень зменшилася до 11000, що може бути пояснено зміною умов і загостренням конфлікту, які впливають на рівень додержання соціальних прав.

Загалом, дані свідчать про складні суспільні умови та зростаючі виклики у сфері соціальних прав, особливо під впливом пандемії COVID-19 та війни. Виявлення та вирішення проблем, пов'язаних із порушенням соціальних прав, залишаються актуальними завданнями для забезпечення захисту та покращення якості життя громадян (рис. 3.7).

Рис. 3.7 Аналіз кількості порушених соціальних прав за 2022 рік

Особисті права. Протягом розглянутого періоду, відбувається зростання кількості порушень особистих прав. У 2021 році було зафіксовано найвищу кількість порушень – 5319, що свідчить про серйозні виклики і проблеми у гарантуванні особистих прав громадян. Враховуючи наявність пандемії COVID-19 у 2021 році та початок війни у 2022 році, можна зробити припущення, що ці фактори могли мати вплив на зростання порушень особистих прав.

Особисті права є невід'ємною частиною прав людини і мають фундаментальне значення для гідного життя та самореалізації кожної особи. Забезпечення та захист особистих прав є важливим завданням для держави та правоохоронних органів. У зв'язку з цим, необхідно зосередити увагу на зміцненні правових механізмів та вжитті ефективних заходів для запобігання порушень особистих прав і забезпечення відповідальності за їх порушення (рис. 3.8).

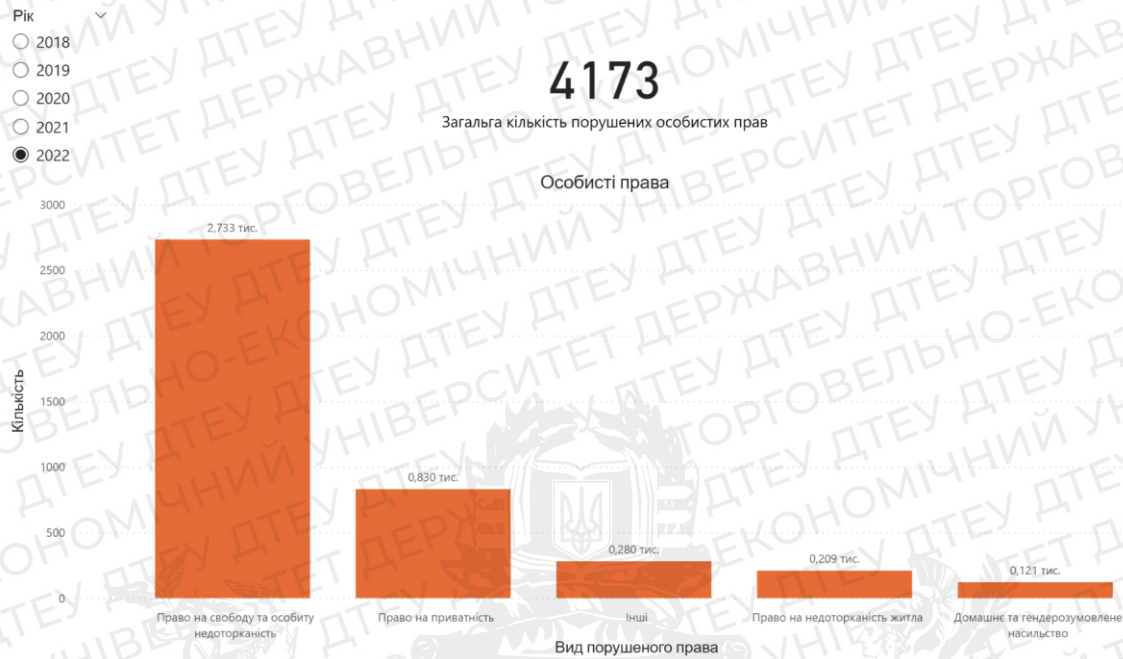

Рис. 3.8 Аналіз кількості порушених особистих прав за 2022 рік

Права дітей. Зростання кількості порушень прав дітей відбувається з року в рік, проте в 2022 році, коли почалась війна, спостерігається невелике зниження порівняно з попереднім роком. Незважаючи на це, відзначається, що порушення прав дітей є жахливим і недопустимим явищем, яке потребує негайного усунення та захисту. Дані свідчать про необхідність посилення заходів щодо забезпечення прав та добробуту дітей, особливо в умовах конфлікту та небезпеки війни (рис. 3.9).

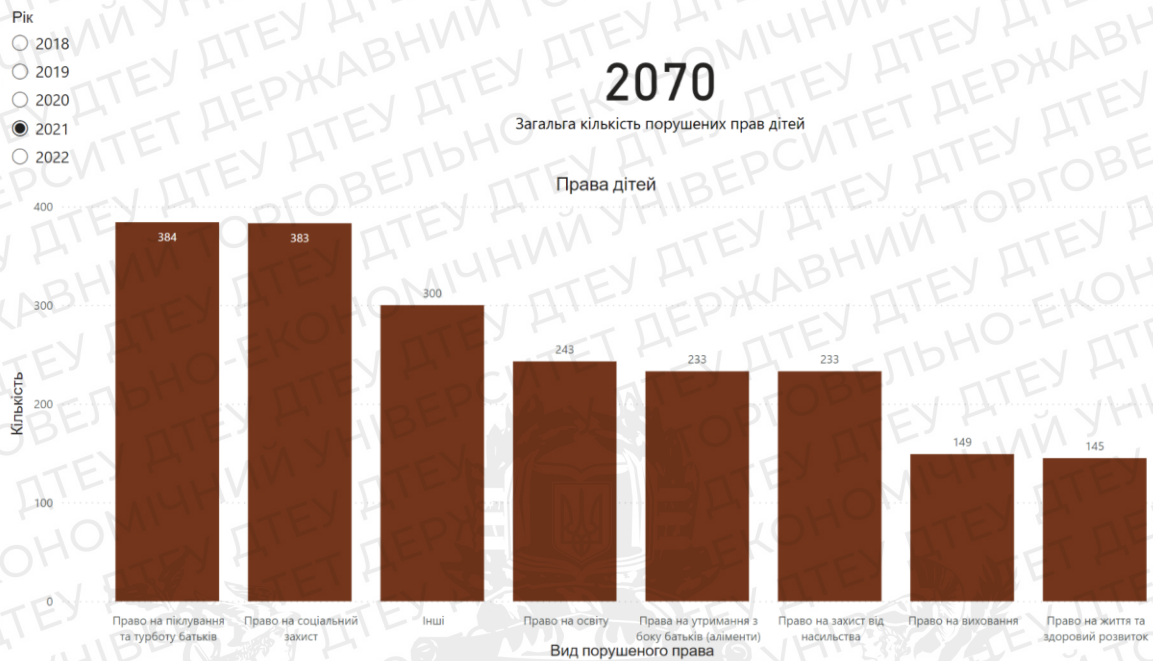

Рис. 3.9 Аналіз кількості порушених прав дітей за 2021 рік

Свобода від дискримінації. Кількість порушень прав свобод від дискримінації вказує на наявність проблеми, проте в цілому спостерігається деяке зниження кількості порушень з року в рік. Це може свідчити про певний прогрес в питаннях захисту прав та боротьби з дискримінацією. Однак, важливо відзначити, що навіть при зменшенні кількості порушень, будь-яке порушення прав свобод від дискримінації є недопустимим.

Дані підкреслюють необхідність подальших зусиль для запобігання дискримінації та забезпечення рівних прав для всіх. Захист прав свобод від дискримінації повинен бути пріоритетом для суспільства і держави, і необхідно продовжувати працювати над покращенням ситуації і забезпечення справедливості для всіх громадян (рис. 3.10).

Рис. 3.10 Аналіз кількості порушених прав свобод від дискримінації за 2018 рік

Також додатково було проаналізовано механізм, який дає змогу Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини редагувати свої механізми по забезпеченню захисту прав людини - моніторингові візити та безвізні перевірки

Моніторингові візити та безвізні перевірки Уповноваженого Верховної Ради з прав людини є важливими інструментами для забезпечення захисту прав людини. Вони дозволяють уповноваженому здійснювати нагляд та контроль за дотриманням прав людини в різних сферах життя і діяльності.

Моніторингові візити полягають у відвідуванні різних установ, закладів, місць позбавлення волі та інших об'єктів, де можуть відбуватись порушення прав людини. Під час таких візитів уповноважений має можливість перевірити умови утримання, розглянути скарги громадян, спілкуватись з в'язнями чи іншими особами та збирати необхідну інформацію для подальшого аналізу та звернення до відповідних органів.

Безвізні візити означають можливість уповноваженого звертатись до різних установ, організацій та громадян без необхідності отримання дозволу або встановлення певних обмежень. Це дає змогу уповноваженому швидко та ефективно реагувати на ситуації, пов'язані з порушеннями прав людини, зокрема, приймати скарги, проводити зустрічі з постраждалими особами, здійснювати перевірки та надавати необхідну допомогу.

Моніторингові візити та безвізні візити Уповноваженого Верховної Ради з прав людини сприяють підвищенню прозорості, виявленню та вирішенню проблем, пов'язаних з порушеннями прав людини. Ці інструменти важливі для забезпечення додержання стандартів прав людини та покращення ситуації в цій сфері.

При перегляді аналізованих даних, можна зробити висновок, що Уповноважений Верховної Ради з прав людини виконував свої обов'язки щодо проведення моніторингових візитів протягом років. Значне зростання кількості проведених візитів з 2018 до 2021 року (від 1001 до 2986 відповідно) свідчить про збільшення зусиль та залучення більшого обсягу ресурсів для забезпечення захисту прав людини.

Проте, в 2022 році спостерігається зменшення кількості проведених моніторингових візитів (2031), що може бути пов'язано з початком війни. У такій складній ситуації, коли конфлікт і воєнний стан впливають на безпеку та доступ до деяких територій, можуть бути обмежені можливості проведення моніторингових візитів та здійснення роботи з правами людини.

Незважаючи на це, важливо зазначити, що проведення моніторингових візитів залишається важливою складовою роботи Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. Ці візити сприяють виявленню порушень прав людини та забезпеченню їх захисту. В умовах війни особливо важливо звернути увагу на захист прав людини та міжнародні гуманітарні норми для забезпечення безпеки та добробуту всіх громадян (рис 3.11).

Рис. 3.10 Аналіз кількості проведених моніторингових візитів за 2019 рік

Висновки до розділу 3

У третьому розділі реалізована задача аналізу стану додержання прав і свобод людини в країні.

Була створена аналітична модель даних на основі інформаційних баз. Дані були оброблені та підготовлені для подальшої візуалізації.

Оскільки, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини являється досить молодим органом, його звітність постійно змінюється під впливом реформ. Це складає деякі проблеми в групуванні даних, адже з кожним роком вид даних кардинально змінювався. Через зміну видів даних кожного року є неможливим створення загальної аналітичної моделі для порівняння деяких даних по роках.

З використанням інструменту візуалізації Microsoft Power BI було розроблено та створено статистичний аналіз даних щодо кількості порушених прав у період з 2018 по 2022 рік. Також були проаналізовані категорії порушених прав та моніторингові візити, які сприяють запобіганню подальших порушень в різних сферах.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження показали, що існують компонентні проблеми реалізації та захисту прав і свобод громадян в країні. Було визначено правові аспекти захисту прав людини, а також з'ясовано, що рівень забезпечення прав і свобод людини залежить від розвиненості механізмів та наявності засобів та процедур, спрямованих на їх охорону і захист.

У дослідженні були виявлені проблеми, пов'язані з різними аспектами прав і свобод громадян, такими як дотримання природних прав людини та захист під час воєнного стану. Було показано, що механізм дотримання норм міжнародного гуманітарного права функціонує в межах міжнародно-правових заходів, спрямованих на активізацію міждержавного співробітництва.

Застосовуючи різні підходи, методи та інструменти аналізу, була створена аналітична модель даних на основі інформаційних баз. Дані були оброблені та підготовлені для візуалізації. З використанням інструменту візуалізації Microsoft Power BI було розроблено статистичний аналіз даних, що стосувався кількості порушених прав у період з 2018 по 2022 рік, а також були проаналізовані категорії порушених прав та моніторингові візити, спрямовані на запобігання подальших порушень.

Загальний висновок полягає в тому, що стан додержання прав і свобод людини в Україні потребує уваги та подальшого вдосконалення. Дослідження компонентних проблем, виявлення проблемних аспектів та застосування аналітичних моделей та інструментів аналізу є важливим кроком у напрямку забезпечення кращого захисту прав і свобод громадян.

Пропозицією буде збільшити кількість моніторингових візитів та зведення інформаційних даних до єдиного формату для змоги їх порівняння с минулими роками.

Моніторингові візити є важливим інструментом для забезпечення додержання прав і свобод людини. Вони дозволяють виявляти порушення,

спостерігати за станом реалізації прав та свобод, а також забезпечувати превентивні заходи для запобігання подальшим порушенням.

З урахуванням зробленого аналізу даних та результатів статистичного аналізу, пропонується здійснювати більше моніторингових візитів у подальших роках з такими акцентами:

Зосередження на категоріях порушень: Враховуючи категорії порушень прав і свобод, що були ідентифіковані під час аналізу даних, моніторингові візити слід спрямовувати на ті галузі, де виявлено найбільшу кількість порушень. Це дозволить зосередити зусилля на тих проблемних областях, де необхідний найбільший захист прав людини.

Регулярність моніторингу: Рекомендується здійснювати моніторингові візити регулярно, враховуючи важливість постійного контролю за станом додержання прав і свобод. Це дозволить вчасно виявляти порушення і приймати необхідні заходи для їх запобігання та усунення.

Участь громадських організацій: Залучення громадських організацій, правозахисних груп та активістів є важливим елементом моніторингових візитів. Їх участь дозволить отримати більш об'єктивну оцінку ситуації, забезпечити взаємодію зі спільнотою та включити цінне громадське дослідження.

Використання технологій та інструментів: Подальше розширення використання інструментів аналітики та візуалізації даних, таких як Microsoft Power BI, дозволить зробити моніторингові візити більш ефективними. Автоматизація збору, обробки та аналізу даних допоможе швидше виявляти тенденції, проблеми та приймати відповідні рішення.

Загальною метою здійснення більше моніторингових візитів є забезпечення постійного контролю за додержанням прав і свобод громадян, виявлення порушень та прийняття заходів для покращення ситуації. Це сприятиме створенню більш справедливого та безпечного суспільства, де права людини захищені належним чином.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1996 – № 30. Режим доступу: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Конвенція про захист цивільного населення під час війни [електронний ресурс] Женева, 12 серпня 1949 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text (Дата звернення: 22 травня 2023).

3. Загальна декларація прав людини: Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН війни [електронний ресурс] від 10 грудня 1948 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення 10 травня 2023 року).

4. Ковалів М.В. Захист прав і свобод людини та громадянина як одне із завдань держави. Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції: матеріали доп. учасників VII-го Всеукр. Круглого столу. Львів: Львівський держ. ун-т внутрішніх справ, 2021. С. 74-77.

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [електронний ресурс] від 04 листопада 1950 року: Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17 липня 1997 року № 475/97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 14 травня 2023 року).

6. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. [електронний ресурс] URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/uk/about> (дата звернення 10 травня 2023 року).

7. Щорічні та спеціальні доповіді Уповноваженого Верховної Ради України. [електронний ресурс] URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/uk/about> (дата звернення 10 травня 2023 року).

8. Бардус І.О., Лазарєв М.І., Ніценко А.О. «Бази даних у схемах (на основі фундаменталізованого підходу)», Харків, 2017. 43 с.
9. Губерський Л.В. Українська дипломатична енциклопедія: Системний аналіз. Київ: Знання України, 2004. Т.2 475 с.
10. Гнатковський М.М. Повага до прав людини в умовах збройного конфлікту в Україні застосування судами норм міжнародного гуманітарного права та стандартів захисту прав людини. Київ, 2017. 22 с.
11. Грищук О.В. Конституційні цінності: філософські та судові аспекти : монографія. 2-е доопр. 1 доповн. Київ, 2020. 530 с.
12. Лазарєва М.Д. Стан забезпечення прав людини в Україні на сучасному етапі. Юридичний науковий електронний журнал. № 1. 2020. С. 51-53. URL: http://lsej.org.ua/1_2020/13.pdf (дата звернення 10 травня 2023 року).
13. МКС, Конференція з перегляду Римського статуту МКС (Кампала, 31 травня - 11 червня 2010 року) Офіційні записи, RC/9/11, Додаток III, 45 с.
14. Свєрдліченко В.П. Аналіз категорії «зловживання правом на честь, гідність та ділову репутацію» в умовах надзвичайного або воєнного стану. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 5. С. 356-361. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_5_56 (дата звернення 10 травня 2023 року).
15. Alberto Ferrari and Marco Russo. Analyzing Data with Power BI and Power Pivot for Excel by. 2017. p. 153-167. (дата звернення: 14 травня 2023 року)
16. Data analysis Methods & Techniques. [інтернет-портал] By Bernardita Calzon in Data Analysis, Mar 3rd 2023 URL: <https://www.datapine.com/blog/data-analysis-methods-and-techniques/> (дата звернення: 14 травня 2023 року)
17. Data visualization. Copyright 2010 – 2023. TechTarget URL: <https://www.techtarget.com/searchbusinessanalytics/definition/data-visualization> (дата звернення: 14 травня 2023 року).
18. Hector Garcia-Molina, Jeffrey D. Ullman, and Jennifer Widom. Database Systems: The Complete Book. The Complete Book, 2nd edition. Published by

Pearson (November 20th 2011) – Copyright - 2009. p. 124-141 Hector Garcia–Molina; Jeffrey D.

19. Rob Collie. DAX Formulas for Power Pivot: A Simple Guide to the Excel Revolution. Robert Collie and Tickling Keys, Inc. 2013 p. 75-96.

20. Matt Allington. Learn to Write DAX: A practical guide to learning Power Pivot for Excel and Power BI. Tickling Keys, Inc., 2016. p.184-192.

21. Power BI documentation. URL: <https://learn.microsoft.com/en-us/power-bi/>
(дата звернення: 14 травня 2023 року).

22. George Casella and Roger L. Berger. Statistical Inference. Follow the Author. Thomson Learning, 2002. p. 201-216.

23. Alan Dennis, Barbara Haley Wixom, and Roberta M. Roth. Systems Analysis and Design. p. 211-

232. URL: http://www.uoitc.edu.iq/images/documents/informatics-institute/Competitive_exam/Systemanalysisanddesign.pdf

24. John Boardman and Brian Sauser. Systems Thinking: Coping with 21st Century Problems, 2008. p. 147-159.

25. Donella H. Meadows. Thinking in Systems: A Primer, First published January 1, 2008. p. 163-174.

26. What's is a Tableau. URL: <https://help.tableau.com/current/pro/desktop/en-us/default.htm> (дата звернення: 14 року 2023 року).